

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Η περίληψη είναι το αποτέλεσμα μιας συγγραφικής δραστηριότητας, κατά την οποία ο μαθητής αναδομεί ένα αρχικό κείμενο. Όμως, δε συγγράφει νέο περιεχόμενο. Τα στοιχεία από το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου δεν τα παραθέτει αυτούσια, αλλά ορισμένα τα παραλείπει, άλλα τα επιλέγει και τα μετατρέπει, έτσι ώστε το κείμενο που προκύπτει να μην υστερεί σε σύγκριση με το πρώτο, αλλά να είναι λειτουργικό και να εξασφαλίζεται η πληροφοριακή ισοτιμία (Σφυρόερα, 1998, σελ. 136).

Για να γράψουμε την περίληψη ενός κειμένου, θα πρέπει να ικανοποιηθούν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η κατανόηση του κειμένου, η επιλογή και ο μετασχηματισμός των κύριων στοιχείων. Αναλυτικά:

A. Προτού ξεκινήσουν οι μαθητές τη συγγραφή της περίληψης, θα πρέπει να κατανοήσουν το περιεχόμενο του κειμένου. Αν το αρχικό κείμενο είναι μία παράγραφος, η κατάτμηση γίνεται με τη διάκριση των δομικών μερών (θεματική περίοδος-λεπτομέρειες-κατακλείδα πρόταση) και ακολούθως με τον εντοπισμό του θεματικού κέντρου, των λέξεων-κλειδιά και ακολουθεί η ανάλυση των προτάσεων που αποτελούν τις λεπτομέρειες, ώστε να εντοπιστούν οι σημασιολογικές σχέσεις που τις συνέχουν (αναπλαισίωση).

B. Στη διαδικασία της επιλογής διακρίνουμε τα στοιχεία που θα αποτελέσουν το υλικό για τη συγγραφή της περίληψης και στη συνέχεια τα κατατάσσουμε σε πρωτεύοντα και δευτερεύοντα. Στην παράγραφο τα πρωτεύοντα στοιχεία εντοπίζονται στη θεματική πρόταση και στην κατακλείδα.

Γ. Ακολουθεί ο μετασχηματισμός των κύριων στοιχείων. Μια προσέγγιση που αναφέρεται στη βιβλιογραφία είναι η διδασκαλία των κανόνων. Σύμφωνα με τη μέθοδο των Rinehart, Stahl and Erick (1986), για να διδάξουμε στους μαθητές τη διδασκαλία συγγραφής της περίληψης, θα πρέπει:

I. Αρχικά να διδάξουμε την τεχνική με τους τέσσερις κανόνες:

1. Βρες την κύρια πληροφορία
2. Διάγραψε τις πληροφορίες που είναι ασήμαντες
3. Διάγραψε τις πληροφορίες που είναι περιττές
4. Συσχέτισε την κύρια με την υποστηρικτική πληροφορία

II. Η διδασκαλία μας να στηριχτεί στις αρχές της άμεσης διδασκαλίας και της εκπαίδευσης του αυτο-ελέγχου. Έτσι:

1. Διδάσκουμε με σαφείς εξηγήσεις γιατί, πού, πότε και πώς θα εφαρμόσουν τη στρατηγική.

2. Παρουσιάζουμε με υποδειγματικό τρόπο παραδείγματα αυτο-ερωτήσεων.
3. Εξασφαλίζουμε τη δυνατότητα, ώστε οι μαθητές μας να εξασκηθούν στην περίληψη μιας παραγράφου.
4. Συνοψίζουμε σύντομες, αρχικά, παραγράφους, πριν προχωρήσουμε σε εκτενέστερα κείμενα.
5. Στη συνέχεια καθοδηγούμε τους μαθητές μας στη συγγραφή της περίληψης.
6. Σταδιακά περιορίζουμε την καθοδήγησή μας και στη διάρκεια της πρακτικής άσκησης οι μαθητές μας μπορούν να εφαρμόσουν την τεχνική των αυτο-ερωτήσεων:
  - Βρήκα την κύρια ιδέα στην οποία αναφέρεται η παράγραφος;
  - Βρήκα την πιο σημαντική πληροφορία που αναφέρεται στην κύρια ιδέα;
  - Χρησιμοποίησα πληροφορίες που είναι χωρίς βαρύτητα;
  - Χρησιμοποίησα πληροφορίες περισσότερες από μία φορές;

III. Ακολούθως οι μαθητές να εξασκηθούν να γράφουν την περίληψη πολλών παραγράφων, σύμφωνα με τα παρακάτω βήματα:

1. Γράψε την περίληψη για κάθε παράγραφο
2. Γράψε περίληψη από τις περιλήψεις των παραγράφων
3. Για να γράψεις την περίληψη, χρησιμοποίησε τη μέθοδο με τα τέσσερα βήματα

Διευκρινίζεται ότι σε κάθε βήμα καλό θα ήταν να εξασφαλίσουμε ανατροφοδότηση και επιβράβευση για τους μαθητές μας. Ωστόσο, προκύπτει το ερώτημα με ποια κριτήρια καθορίζουμε τη σπουδαιότητα των στοιχείων και τα κατατάσσουμε σε πρωταρχικά και δευτερεύοντα. Ως κύρια θεωρούνται τα στοιχεία που αναφέρονται στη θεματική πρόταση, ενώ τα δευτερεύοντα εμπεριέχονται στις λεπτομέρειες. Έτσι, λοιπόν, συνήθως, για τη συγγραφή της περίληψης αντλούμε στοιχεία από τη θεματική πρόταση, την εμπλουτίζουμε με στοιχεία από τις λεπτομέρειες και προσθέτουμε και στοιχεία από την κατακλείδα (Ματσαγγούρας, 1999, σελ. 698).

Διδακτικό παράδειγμα

Κείμενο 9: «Το μέλλον θα είναι άλλο»¹. Μπορούμε, λοιπόν, ως διδακτική μεθοδολογία να εφαρμόσουμε την τεχνική των περιλήψεων για κάθε παράγραφο, τις οποίες στη συνέχεια θα τις «πυκνώσουμε» σε τελική περίληψη.

1^η παράγραφος: Το μέλλον είναι ήδη-ή θα είναι-άλλο. Με αυτήν τη βασική πρόταση, υπονοείται ότι το μέλλον δε θα ακολουθήσει όσα υποθέτουν οι αναλυτές. Δε θα αντιστοιχεί

σε εκείνα που τεκμηριώνουν οι τεχνοκράτες, μήτε σε όσα φοβούνται ή ελπίζουν οι άνθρωποι. Κοντολογίς, το μέλλον δε θα μοιάζει με ό,τι προβλέπουν οι σημερινοί.

1. Αρχικά οι μαθητές, για να κατανοήσουν το κείμενο, διακρίνουν τα δομικά μέρη (κατάτμηση) της παραγράφου:

- **Θεματική πρόταση:** Το μέλλον είναι ήδη- ή θα είναι – άλλο.
- **Λεπτομέρειες:** Με αυτήν τη... οι άνθρωποι.
- **Κατακλείδα:** Κοντολογίς, το μέλλον ... οι σημερινοί.

2. Έπειτα, βρίσκουν τις λέξεις-κλειδιά: Μέλλον- άλλο, αναλυτές, τεχνοκράτες, άνθρωποι

3. Στη συνέχεια αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο δομείται η παράγραφος.

- Οι λεπτομέρειες οργανώνονται με αντίθεση.

Υποθέτουν οι αναλυτές	Το μέλλον δε θα ακολουθήσει
Τεκμηριώνουν οι τεχνοκράτες	Δεν αντιστοιχεί σε εκείνα
Φοβούνται και ελπίζουν οι άνθρωποι	Μήτε αντιστοιχεί

4. Μετά, οι μαθητές εντοπίζουν την κύρια πληροφορία. Διευκρινίζεται ότι για τη συγγραφή της περίληψης αντλούμε στοιχεία από τη θεματική πρόταση και την κατακλείδα και εμπλουτίζουμε με στοιχεία από τις λεπτομέρειες.

- Κύρια Πληροφορία: Το μέλλον θα είναι διαφορετικό.

5. Ακολούθως, χρησιμοποιούν τις τεχνικές της γενίκευσης και της απαλοιφής:

I. Απαλοιφή (διάγραψε τα περιττά):

- ή θα είναι.
- με αυτήν τη βασική πρόταση υπονοείται
- σε εκείνα κ.λπ.

II. Γενίκευση (μετασχημάτισε τις έννοιες). Η τεχνική της αναγωγής των εννοιών (ουσιαστικών και ρημάτων) γίνεται με τον εξής τρόπο:

Εννοιολογική αναγωγή ουσιαστικών: Επισημαίνουμε ότι στη διαδικασία του μετασχηματισμού των εννοιών τα υπώνυμα αντικαθίστανται από ένα υπερόνυμο ²:

- Αναλυτές + τεχνοκράτες+άνθρωποι+σημερινοί=Άνθρωποι.(υπερόνυμο)

Συγκεντρώνουμε τα ρήματα κάθε ομάδας και εφαρμόζουμε την **τεχνική της λογικής κρίσης**. (Με τη διαδικασία της λογικής κρίσης εκφράζουμε «αξιολογικές κρίσεις για τα

πρόσωπα, τις ενέργειες, τα πράγματα, τα αποτελέσματα και τις συνέπειες») (Ματσαγγούρας, 1999, σελ. 704):

- Δεν θα ακολουθήσει+δε θα αντιστοιχεί+δε θα μοιάζει = απρόβλεπτο
- Υποθέτουν+τεκμηριώνουν+φοβούνται+ελπίζουν+προβλέπουν = Αβάσιμες

προβλέψεις

Με βάση, επομένως, τις παραπάνω διαδικασίες γράφουμε την περίληψη της 1^{ης} παραγράφου: **Παρά τις προσπάθειές τους οι άνθρωποι δεν μπορούν να προβλέψουν το μέλλον.** Όμως, επειδή το μέλλον είναι υποκείμενο των ρημάτων της θεματικής πρότασης και της κατακλείδας και άρα η κύρια πληροφορία, μπορούμε να γράψουμε την περίληψη χρησιμοποιώντας παθητική σύνταξη: **Το μέλλον δεν μπορεί να προβλεφθεί από τους ανθρώπους, παρά τις προσπάθειές τους.**

Εφαρμόζοντας την ίδια μεθοδολογία συνεχίζουμε με τη συγγραφή περιλήψεων και των επόμενων παραγράφων.

2^η Παράγραφος: Το μέλλον μας, λοιπόν, θα είναι άλλο. Η γενική αυτή θέση, που αρνείται κάθε πρόβλεψη, ενισχύεται από το κύριο, νομίζω, συμπέρασμα των τελευταίων δεκαετιών: Ότι δηλαδή τα μεγάλα ιστορικά ή κοινωνικά φαινόμενα περίπου αιφνιδίασαν, ακολουθώντας δρόμους μη αναμενόμενους. Και όταν κινήθηκαν με κάποια υποτιθέμενη συνέπεια, απέχουν πολύ από το να ανακαλύπτουν μια λογική της Ιστορίας. Σε μεγάλο βαθμό, η πορεία προς το μέλλον έχει λοιπόν χαοτική υφή. [...]

1. Αρχικά, για να κατανοήσουν οι μαθητές το νόημα, θα πρέπει να διακρίνουν τα μέρη της παραγράφου:

- **Θεματική:** Το μέλλον μας, λοιπόν, θα είναι άλλο.
- **Λεπτομέρειες:** Η γενική αυτή θέση, που ... μια λογική της Ιστορίας.
- **Κατακλείδα:** Σε μεγάλο βαθμό, η πορεία προς το μέλλον έχει λοιπόν χαοτική υφή.

[...]

2. Στη συνέχεια βρίσκουν τις **λέξεις-κλειδιά:** Μέλλον-άλλο, ενισχύεται, τελευταίων δεκαετιών, φαινόμενα, αιφνιδίασαν, απέχουν, ιστορία.

3. Ακολουθώς, οι μαθητές βρίσκουν τον τρόπο με τον οποίο είναι δομημένη η παράγραφος: Οι λεπτομέρειες και αυτής της παραγράφου είναι οργανωμένες με αντίθεση.

Πρόβλεψη	Ιστορικά και κοινωνικά φαινόμενα αιφνιδίασαν
Πρόβλεψη	Ακολούθησαν δρόμους μη αναμενόμενους
Κινήθηκαν με συνέπεια	Απέχουν

4. Μετά, οι μαθητές εντοπίζουν την κύρια ιδέα. (Αντλούμε στοιχεία από τη θεματική πρόταση και την κατακλείδα): Το μέλλον είναι άλλο. Η πορεία προς το μέλλον έχει χαοτική υφή

Για τη συγγραφή της περίληψης εφαρμόζουμε και πάλι την τεχνική της απαλοιφής, της γενίκευσης και του «μηδενός». Στην τεχνική του «μηδενός» κάποιες εκφράσεις ή λέξεις διατηρούνται, γιατί νοηματοδοτούν μια σημαντική λεπτομέρεια:

I. Απαλοιφή:

- Η γενική αυτή θέση αρνείται κάθε πρόβλεψη
- Νομίζω
- Ότι δηλαδή τα μεγάλα, περίπου

II. Γενίκευση (Αναγωγή εννοιών):

- Αρχικά κάνουμε την εννοιολογική αναγωγή σε υπερκείμενη έννοια των ουσιαστικών:
- Ιστορικά ή κοινωνικά = **φαινόμενα** (αναγωγή εννοιών)
- Συνέπεια+λογική της Ιστορίας+ χαοτική υφή = **απρόβλεπτο**

Στη συνέχεια εφαρμόζουμε την τεχνική της «λογικής κρίσης» και για τα ρήματα.

- Αιφνιδίασαν+ακολουθώντας...μη

αναμενόμενους+κινήθηκαν+απέχουν+ανακαλύπτουν = **απρόσμενα**

III. Θέση του «μηδενός». Των τελευταίων δεκαετιών (διατηρούμε τη φράση, γιατί έχει σημασία να διευκρινίσουμε πως πρόκειται για γεγονότα των τελευταίων χρόνων).

IV. Με βάση τις παραπάνω αναγωγές μπορούμε να γράψουμε την περίληψη της 2^{ης} παραγράφου: **Τα απρόσμενα φαινόμενα των τελευταίων δεκαετιών αποδεικνύουν ότι το μέλλον είναι απρόβλεπτο**

3^η παράγραφος: Κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί την εκρηκτική ανάπτυξη του Διαδικτύου· πολύ περισσότερο, τις προεκτάσεις που αυτή η ανάπτυξη έχει στην οικονομία ή τη διάδοση της γνώσεως-ποιας γνώσεως, όμως; Στο χώρο άλλωστε των ιδεών, ο θρίαμβος της

επιστήμης κατά τον εικοστό αιώνα συνοδεύτηκε από ένα αναπάντεχο κύμα θρησκευτικών εξάρσεων, μυστικισμού και επανακάμψεως της μαγείας.

1. Κύρια ιδέα (αντλούμε στοιχεία από τη θεματική πρόταση): Δεν μπορούσε να φανταστεί κανείς την ανάπτυξη του διαδικτύου. Συνοδεύτηκε από ένα αναπάντεχο κύμα θρησκευτικών εξάρσεων, μυστικισμού και επανακάμψεως της μαγείας. (Παρατηρούμε ότι δομείται με την τεχνική της αντίθεσης)

2. Μετασχηματισμός:

Εννοιολογική αναγωγή:

- Ανάπτυξη+διάδοση+θρίαμβος = πρόοδος
- Διαδίκτυο+οικονομία+γνώση+επιστήμη = τεχνολογία και επιστήμη
- Θρησκευτικές εξάρσεις+μυστικισμός+μαγεία = προλήψεις ή δεισιδαιμονία

Αναγωγή της λογικής κρίσης:

- Συνοδεύτηκε+αναπάντεχο κύμα: Ακολούθησε, απρόσμενο

Με βάση τις παραπάνω αναγωγές μπορούμε να γράψουμε την περίληψη της 3^{ης} παραγράφου: Την απρόσμενη πρόοδο της τεχνολογίας και της επιστήμης ακολούθησε η εμφάνιση προλήψεων.

4^η παράγραφος: Είναι ωστόσο ενδιαφέρον ότι το απρόβλεπτο της Ιστορίας δε χαρακτηρίζει μόνο το μικρόκοσμο της τον κόσμο δηλαδή της κοινωνίας ή των εθνών, της οικονομίας και των ιδεολογιών. Φαίνεται να ισχύει και στη μικροκλίμακα της ανθρώπινης ζωής, σε ό,τι συνιστά την καθημερινότητα και τις προσδοκίες μας. Δεν πάνε πολλά χρόνια που η θεαματική διάδοση της τηλεοράσεως είχε οδηγήσει, ειδικούς και μη, σε θρήνους για το τέλος του κινηματογράφου. Σήμερα, ωστόσο, ο κινηματογράφος παρουσιάζει σπάνια άνθιση, τόσο σε ποιότητα ταινιών όσο και σε ανανεωμένες αίθουσες. Είναι χρήσιμο να δούμε αν την ίδια τύχη θα έχει και η πρόβλεψη που θέλει το ηλεκτρονικό βιβλίο να αντικαθιστά τις σελίδες του χαρτιού με το χαρακτηριστικό τους άρωμα και τη φθορά του χρόνου. Όσο για την κινητή τηλεφωνία, είναι γεγονός ότι εισέβαλε στην καθημερινότητα, ανοίγοντας νέους δρόμους αλλά και ήθη στην επικοινωνία. Η διαπίστωση όμως ότι η πραγματική επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους βρίσκεται πάντοτε σε κρίση δεν απέχει πολύ από την αλήθεια. Σχηματικά λοιπόν, στην πορεία προς το μέλλον δύο άξονες εμφανίζονται διακριτοί: Ο πρώτος είναι η τρομακτική επιτάχυνση των εξελίξεων, τόσο στο μακρόκοσμο της Ιστορίας όσο και στο μικρόκοσμο τον ανθρώπινο ή της καθημερινότητας. Η επιτάχυνση αυτή ενώ ως κινητήρια δύναμη έχει κυρίως την τεχνολογία, δε φαίνεται να απηχεί την κλασική έννοια της προόδου.

Είναι συχνά ανεξέλεγκτη, κάποτε αντιφατική, και πάντως χωρίς να είναι ορατά τα επόμενά της βήματα.

1. Χωρίζουμε τα δομικά μέρη της παραγράφου.

- Θεματική: Είναι ωστόσο . . . ιδεολογιών.
- Λεπτομέρειες: Φαίνεται να ... βήματα.

2. Στη συνέχεια οι μαθητές βρίσκουν:

- Λέξεις κλειδιά: Απρόβλεπτο Ιστορίας, μικροκλίμακα ανθρώπινης ζωής, μακρόκοσμος.
- Θεματικός πυρήνας: Οι λεπτομέρειες είναι οργανωμένες με την **τεχνική της αντίθεσης**.

Ανθρώπινη κοινωνία-καθημερινότητα	Πίστη	Πραγματικότητα
Θεαματική διάδοση τηλεόρασης	Θρήνος για το τέλος του κινηματογράφου	Κινηματογράφος ανθεί
Ηλεκτρονικό βιβλίο	Αντικαθιστά τις ...χαρτιού..φθορά χρόνου	Ίδια τύχη
Κινητή τηλεφωνία	Εισέβαλε στην καθημερινότητα-άνοιξε δρόμους-ήθη	Δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα

3. Κύρια ιδέα: (Την εντοπίζουμε στη θεματική πρόταση): Το απρόβλεπτο της Ιστορίας χαρακτηρίζει το μακρόκοσμο αλλά και τη μικροκλίμακα της ανθρώπινης ζωής.

4. Γενίκευση (αναγωγή εννοιών και αναγωγή κρίσεως):

- Τηλεόραση+ηλεκτρονικό βιβλίο+κινητή τηλεφωνία = **Τεχνολογία-πρόοδος**
- Θεαματική διάδοση+πρόβλεψη+τρομακτική επιτάχυνση εξελίξεων = **αλματώδης ανάπτυξη**
- Σπάνια άνθιση+ίδια τύχη+ η πρόβλεψη δεν απέχει+αλήθεια = **δεν επιβεβαιώνεται**
- Κινηματογράφος+σελίδες του χαρτιού+επικοινωνία = **καθημερινότητα**

5. Απαλοιφή (διάγραψε τα περιττά):

- δηλαδή της κοινωνίας ή των εθνών, της οικονομίας και των ιδεολογιών (πρόκειται για επεξήγηση)
- σε ό,τι συνιστά την καθημερινότητα και τις προσδοκίες μας
- τόσο σε ποιότητα ταινιών όσο και σε ανανεωμένες αίθουσες
- Η διαπίστωση όμως ότι η πραγματική επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους βρίσκεται πάντοτε σε κρίση δεν απέχει πολύ από την αλήθεια.

Με βάση τις παραπάνω αναγωγές μπορούμε να γράψουμε την περίληψη της 4^{ης} παραγράφου: **Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας επηρεάζει όχι μόνο το μακρόκοσμο αλλά και το μικρόκοσμο της ανθρώπινης καθημερινότητας.**

Αφού γράψουμε τις περιλήψεις όλων παραγράφων του κειμένου, τότε, σε δεύτερο επίπεδο, μπορούμε χρησιμοποιώντας διαρθρωτικές λέξεις να γράψουμε την περίληψη ολόκληρου του κειμένου.

Περίληψη 1 ^{ης} παραγράφου	Το μέλλον δεν μπορεί να προβλεφθεί από τους ανθρώπους, παρά τις προσπάθειές τους
Περίληψη 2 ^{ης} παραγράφου	Τα απρόσμενα φαινόμενα των τελευταίων δεκαετιών αποδεικνύουν ότι το μέλλον είναι απρόβλεπτο
Περίληψη 3 ^{ης} παραγράφου	Την απρόσμενη πρόοδο της τεχνολογίας και της επιστήμης ακολούθησε η εμφάνιση προλήψεων.
Περίληψη 4 ^{ης} παραγράφου	Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας επηρεάζει όχι μόνο το μακρόκοσμο αλλά και το μικρόκοσμο της ανθρώπινης καθημερινότητας.

Μπορούμε, λοιπόν να συνθέσουμε την περίληψη ως εξής: **Το μέλλον δεν μπορεί να προβλεφθεί από τους ανθρώπους, παρά τις προσπάθειές τους. Η άποψη αυτή προκύπτει και από την απροσδόκητη φύση των φαινομένων των τελευταίων δεκαετιών αλλά και από την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας, η οποία επηρεάζει όχι μόνο το μακρόκοσμο αλλά και το μικρόκοσμο της ανθρώπινης καθημερινότητας.**

Με τον ίδιο τρόπο εργαζόμαστε για τη συγγραφή της περίληψης και στο κείμενο 4 «Ο σκοπός των παιδικών χωριών SOS»³.

Αρχικά χωρίζουμε τις παραγράφους.

1^η παράγραφος: Ο σκοπός των Παιδικών χωριών SOS είναι να βοηθούν παιδιά που έχουν ανάγκη φροντίδας και προστασίας, γιατί έχουν βρεθεί μακριά από το φυσικό οικογενειακό τους περιβάλλον, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να ξαναβρούν ένα μόνιμο σπίτι και να ζήσουν σε ένα περιβάλλον, το οποίο πλησιάζει το πλαίσιο της φυσικής οικογένειας.

Θεματική Πρόταση: Ο σκοπός των Παιδικών χωριών SOS ... προστασίας,

Λεπτομέρειες: γιατί έχουν βρεθεί ... της φυσικής οικογένειας.

Στη συνέχεια οι μαθητές βρίσκουν τις λέξεις-κλειδιά: Σκοπός των παιδικών χωριών SOS-βοηθούν-παιδιά-φυσική οικογένεια.

- Ποιος; Τα παιδικά χωριά SOS
- Ρήματα (αναγωγή κρίσης): Βοηθούν+προσφέροντας δυνατότητα+να ξαναβρούν+να ζήσουν = **δίνουν την ευκαιρία να ζήσουν**
- Σε ποιον; **Στα παιδιά**
- Αναγωγή εννοιών: τι; Μόνιμο σπίτι+περιβάλλον που .. φυσική οικογένεια = **οικογενειακή θalπωρή**
- Αναγωγή εννοιών: Φροντίδα+προστασία = **ανάγκη**
- Απαλοιφή (διάγραψε τα περιττά):
- γιατί έχουν βρεθεί μακριά από το φυσικό οικογενειακό τους περιβάλλον (αιτιολογεί)

Με βάση, λοιπόν, τις αναγωγές εννοιών και κρίσης θα μπορέσουμε να γράψουμε την περίληψη της παραγράφου ως εξής: **Τα παιδικά χωριά SOS δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά που έχουν ανάγκη να ζήσουν σε οικογενειακή θalπωρή.**

Βέβαια, εκτός από τον τύπο της **απλής πύκνωσης**, στον οποίο ανήκει το διδακτικό παράδειγμα, στη βιβλιογραφία αναφέρονται και άλλοι τύποι περίληψης (Παπαϊωάννου-Πατούνα, 2003). Στην περίπτωση, λοιπόν, που έχουμε ως διδακτικό στόχο να συνθέσουν οι μαθητές μας μαζί με την περίληψη **απλής πύκνωσης** και **πληροφοριακή-περιγραφική**, μπορούμε να εφαρμόσουμε την εταιρική ομαδοσυνεργατική (Ματσαγούρας, 2003). Δίνουμε στην τάξη το ίδιο αρχικό κείμενο. Όμως, σε κάθε θρανίο ο ένας μαθητής αναλαμβάνει να γράψει περίληψη απλής πύκνωσης ενώ ο άλλος περίληψη πληροφοριακού-περιγραφικού τύπου. Στη συνέχεια στους μαθητές, οι οποίοι θα γράψουν πληροφοριακή-περιγραφική περίληψη, δίνουμε λέξεις-εκφράσεις, οι οποίες χαρακτηρίζουν τον τύπο αυτό της περίληψης:

- Ο συγγραφέας (αναφέρει, μνημονεύει, ερμηνεύει, παρατηρεί, καταγράφει, επισημαίνει ...)
- (επεξηγεί, παραφράζει...)
- (τροποποιεί, διορθώνει, αλλάζει...)

- (δίνει το λόγο, παρεμβαίνει, διακόπτει...)
- (αρχίζει, συνεχίζει, καταλήγει)

Τέλος, παρουσιάζουν τις εργασίες τους στην τάξη.

Ζαφειριάδης Κυριάκος, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων Αλεξανδρούπολης

---

1. Νεοελληνική Γλώσσα, Γ΄ Γυμνασίου, σσ. 146-147.
2. Νεοελληνική Γλώσσα, Γ΄ Γυμνασίου, σ. 115.
3. Νεοελληνική Γλώσσα, Β΄ Γυμνασίου, σ. 31.